

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa w języku polskim: **Sterowanie maszyn i urządzeń**

Nazwa w języku angielskim: **Machine and Device Control Systems**

Kierunek studiów (jeśli dotyczy): **Mechanika i Budowa Maszyn**

Specjalność (jeśli dotyczy): **Automotive Engineering**

Stopień studiów i forma: **II stopień, stacjonarna**

Rodzaj przedmiotu: **obowiązkowy**

Kod przedmiotu: **MMM041403**

Grupa kursów: **nie**

	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)	30		30		
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)	90		60		
Forma zaliczenia	Zaliczenie na ocenę		Zaliczenie na ocenę		
Grupa kursów					
Liczba punktów ECTS	3		2		
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)			2		
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)	1.8		1.4		

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Ma wiedzę na temat podstawowych elementów hydraulicznych.
2. Ma podstawową wiedzę na temat hydraulicznych systemów sterowania.
3. Ma podstawową wiedzę na temat pneumatycznych systemów sterowania.

CELE PRZEDMIOTU

- C1. Zdobyć wiedzy na temat hydraulicznych i elektrohydraulicznych systemów sterowania.
- C2. Zdobyć wiedzy na temat zaworów proporcjonalnych i serwozaworów.
- C3. Zdobyć wiedzy na temat pneumatycznych systemów sterowania.
- C4. Zdobyć wiedzy na temat projektowania układów sterowania.

PRZEDMIOTOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA

I. Z zakresu wiedzy:

PEK_W01 - Zna podstawowe systemy sterowania: hydrauliczne i elektrohydrauliczne.

PEK_W02 - Zna rodzaje zaworów proporcjonalnych i serwozaworów.

PEK_W03 - Zna podstawowe rodzaje sterowań pneumatycznych.

II. Z zakresu umiejętności:

PEK_U01 - Potrafi rozwiązywać problemy związane ze sterowaniem: hydraulicznym i elektrohydraulicznym.

PEK_U02 - Potrafi rozwiązywać problemy i zagadnienia związane z zastosowaniami zaworów proporcjonalnych i serwozaworów.

PEK_U03 - Potrafi rozwiązywać podstawowe zagadnienia związane z systemami sterowania pneumatycznego.

III. Z zakresu kompetencji społecznych:

PEK_K01 - skuteczne wyszukiwanie informacji i ich krytyczna ocena.

PEK_K02 - umiejętność pracy w zespole mająca na celu właściwy podział obowiązków i skuteczne rozwiązanie powierzonych zadań.

PEK_K03 - umiejętność właściwego argumentowania i uzasadniania własnego punktu widzenia.

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć – Wykład		Liczba godzin
Wy1	Wprowadzenie i definicja systemu sterowania maszyn.	3
Wy2	Struktura hydraulicznych systemów sterowania	3
Wy3	Zawory proporcjonalne, serwozawory, przykłady zastosowania	2
Wy4	Układy sterowania otwarte i zamknięte.	2
Wy5	Elektrohydrauliczne układy sterowania, regulatory.	2
Wy6	Przykłady zastosowań przemysłowych elektrohydraulicznych układów sterowania.	3
Wy7	Układy sterowania pneumatycznego.	3
Wy8	Układ pomiaru prędkości obrotowej wału korbowego.	2
Wy9	Układ do zliczania liczby zębów w przekładni zębatej.	2
Wy10	Układ do detekcji niestabilności https://dyplomy-10.pwr.wroc.pl/eoffice/icons/new_d.gif	2
Wy11	Układ do pomiaru temperatury łożysk.	2
Wy12	Układ do pomiaru ciśnienia w oponach.	2
Wy13	kolokwium.	2
		Suma: 30
Forma zajęć – Laboratorium		Liczba godzin
Lab1	Układy hydrauliczne rewersyjne.	2
Lab2	Układy hydrauliczne szybkiego ruchu.	2
Lab3	Układ sterowania hydraulicznego z dławieniem szeregowym i równoległym	2
Lab4	Układ sterowania pojazdu o napędzie pneumatycznym- Pneumobil.	2
Lab5	Sterownianie objętościowe.	2

Lab6	Sterowanie przy pomocy zaworu proporcjonalnego.	2
Lab7	Sterowni load sensing.	2
Lab8	Zaliczenie	1
		Suma: 15

STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

- N1. wykład tradycyjny z wykorzystaniem transparencji i slajdów
N2. konsultacje
N3. praca własna – przygotowanie do laboratorium
N4. przygotowanie sprawozdania
N5. praca własna – samodzielne studia i przygotowanie do egzaminu

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA (Wykład)

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_W01 - PEK_W03	kolokwium
P = F1		

OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA (Laboratorium)

Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu kształcenia	Sposób oceny osiągnięcia efektu kształcenia
F1	PEK_U01 - PEK_U03	wejściówka
F2	PEK_U01 - PEK_U03 PEK_K01--PEK_K03	odpowiedzi ustne
F3	PEK_U01 - PEK_U03 PEK_K01--PEK_K03	sprawozdanie
P = 0,2F1+0,4F2+0,4F3		

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

LITERATURA PODSTAWOWA

1. J. Stecki, A. Garbaciak: Design and Steady-state Analysis of Hydraulic Control Systems, Fluid Power Net Publications, Cracow 2002
2. J. Ivantysyn, M. Ivantsynowa: Hydrostatic Pumps and Motors, Tech Books International, 2003 - 512
3. S. Stryczek: Napędy i Sterowania Hydrauliczne, PWN Warszawa
4. W. Kollek: Podstawy projektowania napędów i sterowań hydraulicznych, P. Wr., 2004

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

1. Fluid Power Focused on Applications, Conference Proceedings, Aachen, 2002, 2006

MACIERZ POWIĄZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU **Sterowanie maszyn i urządzeń** Z EFEKTAMI KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU **Mechanika i Budowa Maszyn**

Przedmiotowy efekt kształcenia	Odniesienie przedmiotowego efektu do efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku studiów i specjalności	Cele przedmiotu	Treści programowe	Numer narzędzia dydaktycznego
PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03	K2MBM_AE_W11, K2MBM_W01, K2MBM_W02, K2MBM_W04	C1-C4	La1 - La8, Wy1 - Wy12	N1.- N5.
PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03	K2MBM_AE_U03, K2MBM_AE_U07, K2MBM_AE_U09, K2MBM_AE_U11	C1-C4	La1 - La8,	N2.- N5.
PEK_K01, PEK_K02, PEK_K03	K2MBM_AE_K02, K2MBM_AE_K07, K2MBM_AE_K08	C1-C4	La4	N2- N5.

OPIEKUN PRZEDMIOTU

dr hab. inż., prof. PWr Wiesław Fiebig tel.: 71 320-27-00 email: Wieslaw.Fiebig@pwr.wroc.pl

SUBJECT CARD

Name in Polish: **Sterowanie maszyn i urządzeń**

Name in English: **Machine and Device Control Systems**

Main field of study (if applicable): **Mechanical Engineering and Machine Building**

Specialization (if applicable): **Automotive Engineering**

Level and form of studies: **II level, full-time**

Kind of subject: **obligatory**

Subject code: **MMM041403**

Group of courses: **no**

	Lecture	Classes	Laboratory	Project	Seminar
Number of hours of organized classes in University (ZZU)	30		30		
Number of hours of total student workload (CNPS)	90		60		
Form of crediting	Crediting with grade		Crediting with grade		
Group of courses					
Number of ECTS points	3		2		
including number of ECTS points for practical (P) classes			2		
including number of ECTS points for direct teacher-student contact (BK) classes	1.8		1.4		

PREREQUISITES RELATING TO KNOWLEDGE, SKILLS AND OTHER COMPETENCES

1. Knowledge about basic hydraulic components.
2. Basic knowledge about fluid power control systems.
3. Basic knowledge regarding pneumatic control systems.

SUBJECT OBJECTIVES

- C1. Acquire knowledge about hydraulic and electrohydraulic control systems.
- C2. Acquire knowledge about proportional valves and servovalves.
- C3. Acquire knowledge about pneumatic control systems
- C4. Acquire knowledge about design of control systems.

SUBJECT EDUCATIONAL EFFECTS

I. Relating to knowledge:

PEK_W01 - Know basic hydraulic and electrohydraulic control systems.

PEK_W02 - Know the design principles of proportional valves and servovalves.

PEK_W03 - Know basic kind of pneumatic systems.

II. Relating to skills:

PEK_U01 - Able to solve the problems connecting with hydraulic and electrohydraulic control.

PEK_U02 - Able to solve questions connected with application of proportional valves and servovalves.

PEK_U03 - Able to solve basic questions connected with pneumatic control systems.

III. Relating to social competences:

PEK_K01 - Effective search of informations and it critical evaluation.

PEK_K02 - Capability to work in a team with clear distribution of obligations and effective solving of entrusted tasks.

PEK_K03 - Capability of proper argumentation and substantiation of own point of view.

PROGRAMME CONTENT

Form of classes – Lecture		Number of hours
Lec1	Introduction and definition of machine control system.	3
Lec2	Structure of hydraulic control systems.	3
Lec3	Proportional valves and servo valves, examples of application.	2
Lec4	Open and close loop control systems	2
Lec5	Electrohydraulic control systems, controllers.	2
Lec6	Examples of industrial applications of electrohydraulic control systems.	3
Lec7	Pneumatic control systems.	3
Lec8	Setup for the measurement of rpm of the crankshaft	2
Lec9	Setup for measurement of the teeth numbers in a gearbox.	2
Lec10	System for the detection of instability.	2
Lec11	System for measurement of the temperature in the sliding bearings.	2
Lec12	System for the measurement of the pressure in tires.	2
Lec13	test	2
		Total hours: 30
Form of classes – Laboratory		Number of hours
Lab1	Hydraulic reverse systems.	2
Lab2	Hydraulic rapid motion systems.	2
Lab3	Hydraulic systems - in parallel and in line throttling control.	2
Lab4	Control systems in vehicle with pneumatic drive - Pneumobil.	2
Lab5	Volumetric control systems.	2
Lab6	Control system with proportional directional control valve.	2

Lab7	Load sensing control.	2
Lab8	Final laboratory - credit and mark.	1
		Total hours: 15

TEACHING TOOLS USED

- N1. traditional lecture with the use of transparencies and slides
N2. tutorials
N3. self study - preparation for laboratory class
N4. report preparation
N5. self study - self studies and preparation for examination

EVALUATION OF SUBJECT EDUCATIONAL EFFECTS ACHIEVEMENT (Lecture)

Evaluation (F – forming (during semester), P – concluding (at semester end))	Educational effect number	Way of evaluating educational effect achievement
F1	PEK_W01 - PEK_W03	final test
P = F1		

EVALUATION OF SUBJECT EDUCATIONAL EFFECTS ACHIEVEMENT (Laboratory)

Evaluation (F – forming (during semester), P – concluding (at semester end))	Educational effect number	Way of evaluating educational effect achievement
F1	PEK_U01 - PEK_U03	short test at the beginning of the class - quiz
F2	PEK_U01 - PEK_U03 PEK_K01--PEK_K03	oral answers
F3	PEK_U01 - PEK_U03 PEK_K01--PEK_K03	report from laboratory
P = 0,2F1+0,4F2+0,4F3		

PRIMARY AND SECONDARY LITERATURE

PRIMARY LITERATURE

1. J. Stecki, A. Garbaciak: Design and Steady-state Analysis of Hydraulic Control Systems, Fluid Power Net Publications, Cracow 2002
2. J. Ivantysyn, M. Ivantysynowa: Hydrostatic Pumps and Motors, Tech Books International, 2003 - 512
3. S. Stryczek: Napędy i Sterowania Hydrauliczne, PWN Warszawa
4. W. Kollek: Podstawy projektowania napędów i sterowań hydraulicznych, P. Wr., 2004

SECONDARY LITERATURE

1. Fluid Power Focused on Applications, Conference Proceedings, Aachen, 2002, 2006

MATRIX OF CORRELATION BETWEEN EDUCATIONAL EFFECTS FOR SUBJECT
Machine and Device Control Systems
AND EDUCATIONAL EFFECTS FOR MAIN FIELD OF STUDY
Mechanical Engineering and Machine Building

Subject educational effect	Correlation between subject educational effect and educational effects defined for main field of study and specialization (if applicable)	Subject objectives	Programme content	Teaching tool number
PEK_W01, PEK_W02, PEK_W03	K2MBM_AE_W11, K2MBM_W01, K2MBM_W02, K2MBM_W04	C1-C4	Lab1 - Lab8, Lec1 - Lec12	N1.- N5.
PEK_U01, PEK_U02, PEK_U03	K2MBM_AE_U03, K2MBM_AE_U07, K2MBM_AE_U09, K2MBM_AE_U11	C1-C4	Lab1 - Lab8,	N2.- N5.
PEK_K01, PEK_K02, PEK_K03	K2MBM_AE_K02, K2MBM_AE_K07, K2MBM_AE_K08	C1-C4	Lab4	N2- N5.

SUBJECT SUPERVISOR

dr hab. inż., prof. PWr Wiesław Fiebig tel.: 71 320-27-00 email: Wieslaw.Fiebig@pwr.wroc.pl